

12. Az adózók minősítése

12.1. A bevezetés előzményei, a minősítés célja

Az Art. 2016. január 1-jei hatállyal vezette be az adózók minősítésének rendszerét az önkéntes jogkövetés minél szélesebb körű támogatása érdekében.

A törvény szerint az állami adó- és vámhatóságnak az alábbi kategóriákba tartozó adózókat kell minősítenie:

- cégjegyzékbe bejegyzett adózók,
- csoportos adóalanyok,
- áfaregisztrált adóalanyok.

A minősítés feltételeit a törvény egzakt módon határozza meg. Ez alapján különbséget kell tenni

- megbízható, illetve
- kockázatos adózók között.

Ezek mellett úgynevezett általános adózónak minősül az az adózó, akit/ amelyet minősít ugyan az adóhatóság, azonban az értékelés alapján nem sorolható sem a megbízható, sem a kockázatos adózók körébe.

Az objektív feltételek vizsgálata eredményeképpen a megbízható adózókat kedvezményekben részesíti a törvény, vonzóvá téve a megbízható adózói minőséget, illetve támogatva őket kötelezettségeik teljesítésében. Ezzel szemben a kockázatos adózókat – akiknek működése kimutathatóan sérti az adójogszabályokat, valamint akik nagy összegű adóhiányt, adótartozást halmoznak fel – szigorúbb szabályozás alá vonja a jogalkotó.

12.2. Az adózoí minősítés alanyi köre

Az állami adó- és vámhatóság minősítési kötelezettsége tehát az alábbiakra terjed ki:

- a cégjegyzékbe bejegyzett adózók,
- a csoportos adóalanyok és
- az áfaregisztrált adóalanyok.

Mit jelentenek ezek a fogalmak?

Cégjegyzékbe bejegyzett adózók alatt azokat a cégbejegyzésre kötelezett adóalanyokat értjük, akik/amelyek a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény, valamint más ágazati jogszabályok alapján a cégnyilván tartásba történő jogerős bejegyzéssel jönnek (jöttek) létre (felsorolásukat a 7. fejezet tartalmazza).

Az áfaregisztrált adóalany fogalmának meghatározását az Art. 7. § 8. pontja tartalmazza. E szerint belföldön gazdasági célú letelepedéssel, lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel nem rendelkező, de olyan áfaköteles tevékenységet folytató adóalanyt jelent, amelynek tekintetében ő az adófizetésre kötelezett.

A csoportos adóalanyiség meghatározását az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény tartalmazza. E szerint azok az adóalanyok,

- akiknek/amelyeknek gazdasági célú letelepedési helyük belföldön van, ennek hiányában pedig lakóhelyük vagy szokásos tartózkodási helyük van belföldön; és
- akik/amelyek együttesen kapcsolt vállalkozások,

csoportos adóalanyiságot hozhatnak létre.

A csoportos adóalanyiség értelmében

- a tag vagy tagok belső, egymás közötti kapcsolataiban a tevékenység gazdasági tevékenységként megszűnik, és a tagok önálló adóalanyisága – bizonyos kivétellel – szintén megszűnik; valamint
- a tagok külső, harmadik féllel szembeni kapcsolataiban a gazdasági tevékenység folytatása olyan adóalanyiságot eredményez, amelyben az ehhez fűződő jogok és kötelezettségek a csoportos adóalanyiségben részt vevő valamennyi tagnak együttesen tudhatók be.

A csoportos adóalanyiság az állami adóhatóság engedélyével jön létre, valamennyi leendő tag erre irányuló közös, kifejezett és egybehangzó írásos kérelmére.

A fogalmak ismertetése után kijelenthetjük, hogy az állami adó- és vámhatóság minősítési kötelezettsége nem terjed ki a cégbejegyzésre nem kötelezett adózókra (magánszemélyek, egyéni vállalkozók), valamint azon külföldi adóalanyokra, akik/amelyek nem tartoznak az áfaregiszt-ráltak körébe.

A minősítési kritériumok vizsgálatakor a NAV saját hatósági döntéseit, eljárásait (például: adókülönbözlet megállapítása, végrehajtás indítása, mulasztási bírság kiszabása, adószám törlése), illetve a cégbírószágtól elektronikus úton érkezett adatokat (például a cég működésének kezdete, illetve a különféle cégbírószági eljárásokhoz kapcsolódó információk: csődeljárás, végelszámolás, felszámolás, kényszertörlés kezdete és vége) veszi alapul.

Az adóhatóság a jogutódnál a jogutódlást megelőző időszakra vonatkozó törvényi feltételek fennállását a jogelőd adózó előéletére kiterjedően, a jogelőd magatartását is értékelve vizsgálja. Ez azt jelenti, hogy ha a minősítéssel érintett adózó olyan adózó, aki/amely jogutódlással jött létre, úgy az állami adó- és vámhatóságnak az alábbiakban ismertetendő kritériumok teljesülését vagy éppen hiányát a jogelőd tekintetében is meg kell vizsgálnia.

12.3. Az adózó minősítésének időpontja, határideje

Az állami adó- és vámhatóság

- negyedévente,
- a negyedév utolsó napján fennálló adatok alapulvételével,
- a tárgynegyedévet követő harminc napon belül

minősíti az adózókat.

A minősítési eljárás során a megbízható adózóra, illetve a kockázatos adózóra vonatkozó feltételek fennállását vizsgálja a NAV. Az első minősítést mind az újonnan alakuló adózók, mind a jogutódlással létrejövő adózók esetében a soron következő negyedéves minősítéskor kell lefolytatni. Az adózó határidőn belül történő minősítése érdekében létezik egy, a minősítés feltételeit vizsgáló informatikai alkalmazás, az Admiral rendszer, amelynek segítségével mintegy 560 ezer adózó minősítését végzi el negyedévente

az állami adó- és vámhatóság. A minősítés az eljárás lebonyolításának hónapját követő hónap első napján válik érvényessé.

A minősítés tehát negyedévenként történik (minősítési időszak), és elvégzéséhez a NAV a negyedév utolsó napján fennálló aktuális adatokat vizsgálja. Fontos ugyanakkor, hogy a megbízható adózói minősítéshez a feltételek többségét több évre visszamenőleg kell figyelembe venni.

Az első minősítés eredményéről az adózók a minősítési folyamat lezárása (a minősítési időszakot követő hónap utolsó napja) után elektronikus úton kapnak/kaptak tájékoztatást. Ez – a jogintézmény 2016. január 1-jei bevezetése után – legelőször 2016. első negyedévét követően történt meg. Amennyiben a minősítésben a későbbiekben változás nem következik be, a NAV az értesítést mellőzi. Az adózók számára biztosított szolgáltatásként az eBEV portálon lekérdezhető a minősítés eredménye és az azt megalapozó feltételeknek történő megfelelés is.

12.4. Az adózó minősítésének feltételrendszere

Az állami adó- és vámhatóság *megbízható* adózónak minősíti azt a cégjegyzékbe bejegyzett adózót, csoportos adóalanyt vagy áfaregisztrált adóalanyt, aki/amely az alábbi, együttes feltételeknek megfelel:

- a) legalább három éve folyamatosan működik, vagy legalább három éve áfaregisztrált adóalanyként minősül;
- b) a tárgyévben és az azt megelőző öt évben az állami adó- és vámhatóság által a terhére megállapított összes adókülönbözet nem haladta meg a tárgyévre megállapított adóteljesítményének három százalékát, azzal, hogy az adózó terhére megállapított összes adókülönbözettel csökkenteni kell a tárgyévben és az azt megelőző öt évben az állami adó- és vámhatóság által az adózó javára megállapított összes adókülönbözettel;
- c) a tárgyévben és az azt megelőző négy évben az állami adó- és vámhatóság nem indított ellene végrehajtási eljárást, ide nem értve az átvezetést és a visszatartási jog gyakorlását;
- d) a tárgyévben és az azt megelőző öt évben nem állt és nem áll csőd-, felszámolási, illetve kényszertörlési eljárás alatt;
- e) nem rendelkezik 500 ezer forintot meghaladó nettó adótartozással;
- f) a tárgyévben és az azt megelőző öt évben nem állt és nem áll adószám-törlesztési hatálya alatt;

- g) a terhére az állami adó- és vámhatóság által kiszabott, a tárgyévet megelőző két évben esedékessé vált mulasztási bírság – ideértve a jövedéki bírságot is – összege nem haladta meg az adózó tárgyévre megállapított adóteljesítményének egy százalékát;
- h) nem minősül kockázatos adózónak; valamint
- i) a tárgyévre vonatkozó adóteljesítménye pozitív.

Az állami adó- és vámhatóság megbízható adózónak minősíti azt a *nyilvánosan működő részvénytársaságot*, amely ugyan nem működik 3 éve, de a többi együttes feltételnek megfelel.

Ha az adózó a tárgyévet megelőző öt évben nem működött, illetve nem minősült áfaregisztrált adóalanynak, az állami adó- és vámhatóság a feltételek fennállását a működés megkezdésétől, illetve az áfaregisztrált adóalanyiság kezdetétől vizsgálja.

A csoportos adóalany megbízható adózónak minősül, ha minden tagja megbízható adózó.

A b) pont szerinti feltétel vizsgálatokor a NAV összegzi a tárgyévben és az azt megelőző öt évben – a tárgyévet megelőző ötödik év január 1. napjától a minősítést megelőző negyedév utolsó napjáig tartó időszakban – az adózó vagy az áfaregisztrált adóalany terhére jogerősen megállapított adókülönbözet összegét, és megvizsgálja, hogy ez az összeg meghaladja-e az adózó vagy áfaregisztrált adóalany tárgyévre megállapított adóteljesítményének 3%-át. Az adókülönbözet megállapításakor a hatóság természetesen figyelembe veszi, hogy annak összege a rendelkezésre álló jogorvoslati eljárások eredményeként – például bírósági döntés vagy felügyeleti intézkedés miatt – változhat.

Az adókülönbözet fogalmát és az adóteljesítmény megállapításának módját jogszabály határozza meg. A b) pont szerinti feltétel vizsgálatokor az állami adó- és vámhatóság ezeket veszi alapul. Az adózó terhére megállapított összes adókülönbözetet csökkenteni kell a tárgyévben és az azt megelőző öt évben a NAV által az adózó javára megállapított összes adókülönbözettel.

Az adóteljesítményt [az adóigazgatási eljárás részletes szabályairól szóló 465/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet 96–101. §-ai alapján] az adóteljesítmény-elemek egy évre vetített – a tevékenység kezdetének figyelembevételével időarányosan megállapított – számtani átlagának összegeként kell kiszámítani. Az adóteljesítmény-elemek számítása során kizárólag az állami

adó- és vámhatósághoz benyújtott bevallások adatai, illetve az állami adó- és vámhatóság nyilvántartásában szereplő adatok vehetők figyelembe.

A c) pont szerinti feltételnél a NAV azt vizsgálja, hogy az adózó vagy az áfaregisztrált adóalany ellen a vizsgálandó időszakban az állami adó- és vámhatóság indított-e végrehajtási eljárást. Amennyiben bármilyen végrehajtási cselekmény foganatosítása megtörtént, az adózó vagy áfaregisztrált adóalany nem minősülhet megbízható adózónak. Ez alól a jogszabály kivételt enged, amennyiben a tartozás kizárólag végrehajtási átvezetéssel vagy visszatartással rendeződött, és más végrehajtási cselekményre az ügyben nem volt szükség.

A d) pont szerinti feltételnél azt kell vizsgálnia a NAV-nak, hogy az adózó csőd-, felszámolási, illetve kényszertörlési eljárás alatt áll-e, vagy állt-e a minősítés évében, illetve a megelőző öt naptári évben. A feltétel fennállását nem befolyásolja az eljárás eredménye, azaz ha az adózó ugyan korábban a felsorolt eljárások valamelyike alatt állt, de ez nem vezetett megszűnéshez, akkor sem lehet megbízható adózó.

Az e) pont szerinti feltételnél azt kell vizsgálnia a NAV-nak, hogy a tárgynegyedév utolsó napján fennálló adatok (az eddig a napig esedékes tételek) alapulvételeivel az adózó vagy áfaregisztrált adóalany rendelkezik-e 500 ezer forintot meghaladó nettó adó tartozással, ami kizárja megbízható minősítését. A nettó adó tartozás megállapításakor a behajthatatlanság miatt törölt tartozásokat is figyelembe kell venni.

Az f) pont szerinti feltételnél azt kell vizsgálnia a NAV-nak, hogy az adózó áll-e, állt-e úgynevezett szankciós adószám-törlesztés hatálya alatt, ami kizárja a megbízható minősítést. Az adószám törlesztésének szankciójával a NAV a következő jogszabályhelyek alapján élhet: az Art. 246. § (1) bekezdése, valamint az adózás rendjéről szóló – 2017. december 31-éig hatályos – 2003. évi XCII. törvény 24/A § (4), és (12), 24/B § (1), 24/C § (12), 24/D § (2), 24/F § (6) és 174/A § (1) bekezdése.

A g) pont szerinti feltételnél azt kell vizsgálnia a NAV-nak, hogy az adózó vagy áfaregisztrált adóalany terhére a NAV által kiszabott, a tárgyévét megelőző két évben esedékessé vált mulasztási bírság – ideértve a jövedéki bírságot is – összege meghaladta-e az adózó vagy áfaregisztrált adóalany tárgyévre megállapított adóteljesítményének 1%-át, ami kizárja megbízható minősítését.

A h) pont alapján az vizsgálandó, hogy az adózó nem minősül-e kockázatos adózónak, vagyis hogy vonatkozásában nem áll-e fenn valamelyik a kockázatos adózói minősítés feltételei közül.

Az i) pontban szereplő tárgyévre megállapított adóteljesítmény számítás módját a b) pont szerinti feltételnél már ismertettük. Megbízható akkor lehet az adózó, ha a jogszabály által meghatározott időtartam alatt adókötelezettséget tartalmazó bevallásokat nyújtott be.

A megbízható adózói minősítés kritériumai *együttes feltételek*, amelyek bármelyikének való megfelelés hiányában a minősítés nem adható meg. Abban az esetben, ha minősítése során az adózó a megbízható adózói minőség minden kritériumának megfelelne, ugyanakkor fennáll vele összefüggésben a kockázatos adózói minősítés bármely kritériuma is, figyelemmel kell lenni arra a rendelkezésre, amely szerint csak az minősülhet megbízható adózónak, aki egyidejűleg nem minősül kockázatos adózónak. Ekkor az adózót, tekintettel a kockázatos adózói minősítés feltételének fennállására, kockázatos adózónak kell minősíteni.

12.5. Az adózó kockázatos adózói minősítésének feltételei

Az állami adó- és vámhatóság kockázatos adózónak minősíti azt a felszámolás, végelszámolás alatt nem álló, cégjegyzékbe bejegyzett adózót vagy áfaregisztrált adóalanyt, akire/amelyre vonatkozóan az alábbi feltételek közül *legalább az egyik* fennáll:

- a) szerepel a nagy összegű adóhiánnyal rendelkező adózók közzétételi listáján;
- b) szerepel a nagy összegű adó tartozással rendelkező adózók közzétételi listáján;
- c) szerepel a be nem jelentett foglalkoztatottat foglalkoztató adózók közzétételi listáján;
- d) egy éven belül az állami adó- és vámhatóság ismételt üzletlezárás intézkedést alkalmazott vele szemben;
- e) kényszertörlési eljárás alatt áll;
- f) a tárgyévben és az azt megelőző öt évben az állami adó- és vámhatóság által a terhére megállapított összes adókülönbözet meghaladja a tárgyévre megállapított adóteljesítményének hetven százalékát, azzal, hogy az adózó terhére megállapított összes adókülönbözetet csökkenteni kell a tárgyévben és az azt megelőző öt évben az állami adó- és vámhatóság által az adózó javára megállapított összes adókülönbözettel;
- g) a terhére az állami adó- és vámhatóság által kiszabott, a tárgyévet megelőző két évben esedékessé vált mulasztási bírság – ideértve a jövedéki

- bírságot is – összege meghaladja az adózó tárgyévre megállapított adóteljesítményének hetven százalékát;
- h) székhelye székhelyszolgáltatóhoz van bejegyezve, és az adóigazgatási eljárás akadályozása miatt véglegessé vált határozatban mulasztási bírságot szabtak ki terhére a tárgyévben vagy az azt megelőző három évben.

Kockázatos továbbá az a csoportos adóalany, amelynek legalább egy tagja kockázatosnak minősül.

A kockázatos adózói minősítés az a)–d), valamint f)–g) pontok esetében a minősítés érvényessé válásától számított egy évig, az e) pont alatti feltétel esetében pedig a kényszertörlési eljárás időtartama alatt áll fenn.

Az f) és g) pont szerinti adókülönbözet, adóteljesítmény, mulasztási bírság meghatározása során a korábban (a megbízhatóság feltételeinél) részletezettek az irányadók.

A NAV a kockázatos minősítést a következő negyedéves minősítéskor megszünteti, ha az adóhiányt, valamint az ahhoz kapcsolódó bírságot és pótlékot, illetve adótartozást – amelyre tekintettel a nagy összegű adóhiánnyal, illetve nagy összegű adótartozással rendelkező adózók közzétételi listáján szerepel – az adózó megfizette, és nem áll fenn más, e minősítést kiváltó ok.

Ha az adózó a h) pont alapján minősül kockázatos adózónak, úgy a kockázatos minőség az általános szabályok szerint (a minősítés hónapját követő hónap első napjától), azaz a minősítés érvényessé válásától számítandó. A h) pont alapján kockázatosnak minősült adózó minősítése azon negyedévet érintő minősítési eljárást követően szűnik meg, amely negyedév utolsó napján fennálló adatok alapulvételével megállapították, hogy a h) pontban ismertetett feltétel már nem áll fenn.

A minősítés jogkövetkezményeit nem kell alkalmazni, ha az adózó felszámolási, végelszámolási eljárás hatálya alatt áll. Ha az eljárás az adózó jogutód nélküli megszüntetése nélkül (azaz továbbműködésével) zárul, az adózó kockázatos minősítésének jogkövetkezményeit ismét alkalmazni kell, azzal, hogy az egyéves időtartamba a felszámolás, illetve végelszámolás ideje nem számít bele.

12.6. A kockázatos adózói minősítés megszüntetése

Főszabály szerint a kockázatos adózói minősítés az alapjául szolgáló feltétel bekövetkezésétől számított 1 évig áll fenn, azonban ettől eltérően, a soron

következő negyedéves minősítéskor meg kell szüntetni az adózó kockázatos adózói minősítését, ha az adóhiányt és a hozzá kapcsolódó bírságot, pótlékokot, illetve az adó tartozást, amelyre tekintettel a nagy összegű adóhiánnyal vagy nagy összegű adó tartozással rendelkező adózók közzétételi listájában szerepel, az adózó megfizette, és nincs más, e minősítést kiváltó ok.

12.7. Az adózó értesítése a minősítésről

A minősítés bejegyzésével egyidejűleg annak eredményéről az állami adó- és vámhatóság az adózót elektronikus úton értesíti. Amennyiben az adózó minősítésében változás nem következik be, az állami adó- és vámhatóság az értesítést mellőzi.

Az értesítés azon a napon minősül kézbesítettnek, amikor a központi elektronikus szolgáltatórendszer az irat kézhezvételét visszaigazolja. Ha a központi elektronikus szolgáltatórendszer azt igazolja vissza, hogy a küldeményt a címzett kétszeri értesítése ellenére nem vette át, a kézbesítési vélelem az iratnak az elektronikus kézbesítési tárhelyen történő ismételt elhelyezésétől számított 5. naptól követő munkanapon áll be.

Ha az adózó vitatja minősítését, akkor a minősítéstől vagy annak elmaradásától számított három hónapon belül, a rá irányadó kapcsolattartási módon kifogást nyújthat be az állami adó- és vámhatósághoz. A határidő elmulasztása esetén igazolási kérelemnek helye nincs. A kifogás benyújtására előírt 3 hónapos jogvesztő határidőt a minősítés érvénybe lépésétől, vagy a minősítés elmaradása esetén a minősítési eljárásra nyitva álló határidő utolsó napját követő naptól kell számítani.

Amennyiben a kifogás megalapozott, az eljárási ügyintéző az Admiralban a szükséges módosítás(oka)t átvezeti (határozathozatal nélkül a kifogásnak megfelelően módosítja a minősítést), és erről az adózót elektronikusan értesíti. A kifogás elutasítását a NAV határozatban közli az adózóval.

12.8. Jogutódlással létrejött adózók minősítése

Összeolvadás, illetve beolvadás esetén a jogutód akkor minősül megbízható adózónak, ha az összeolvadáskor, illetve beolvadáskor saját maga és valamennyi jogelőd megbízható adózónak minősült. Ha a jogutód vagy

valamelyik jogelőd az összeolvadáskor, illetve beolvadáskor kockázatos adózónak minősült, a jogutód szintén kockázatos adózónak minősül.

Különlválás, kiválás, illetve átalakulás esetén a jogutód megtartja a jogelőd minősítését. Ha a jogutód a jogelőd adózó kockázatos minősítése miatt válik kockázatos adózóvá, akkor a kockázatos adózói minősítés egyéves időtartamát a jogelőd kockázatos adózóvá minősítésének kezdő időpontjától kell számítani.

Amennyiben az adózó jogutódlással jött létre, a korábban a jogelődje(i) részére megállapított minősítés is jelentőséggel bír saját minősítésének meghatározása szempontjából.

12.9. A megbízható minősítés előnyei

- Az ellenőrzés időtartama nem haladhatja meg a 180 napot, ha az adózó ezen időtartamon belül folyamatosan megbízható adózónak minősül. Nem alkalmazható ugyanakkor ez a kedvezmény, ha az adózó az ellenőrzést akadályozó módon nem tesz eleget együttműködési kötelezettségének. Ilyennek minősül különösen, ha az ellenőrzés időtartama alatt nem elérhető az állami adó- és vámhatóság számára, vagy az ellenőrzés 180 napon belüli lezárását biztosító időpontban az iratait nem bocsátja teljeskörűen a NAV rendelkezésére.
- Ha az adózó valamely jogszabálysértés elkövetésének időpontjában vagy a jogszabálysértés feltárásának (jegyzőkönyvezésének) időpontjában megbízható adózónak minősült, a kiszabható mulasztási bírság felső határa az általános szabályok szerinti bírságtételek 50%-a. Azaz azon kötelezettségszegések esetén, amelyeknél a nem természetes személy adózó például 500 ezer Ft összegű mulasztási bírsággal lenne sújtható, a megbízható adózó esetében a bírság maximális felső határa 250 ezer Ft lehet. Az előzőekben rögzített rendelkezések természetesen azokra az esetekre is vonatkoznak, amelyekben a mulasztási bírság felső határát százalékos mértékben állapítja meg a jogalkotó. Így az EKÁER-bejelentési kötelezettséghez kapcsolódó jogszabályi rendelkezések megsértéséből fakadó mulasztási bírság felső határa a valótlan vagy hiányos adat-tartalmú bejelentéssel érintett, illetve a bejelenteni elmulasztott, vagy bejelentett, de ténylegesen nem fuvarozott áru értékének 40%-a helyett a 20%-a lehet maximálisan.

- Ha az adózó az adóellenőrzés alá vont adómegállapítási időszak egészében vagy az adóellenőrzés megállapításairól szóló jegyzőkönyv keltének időpontjában megbízható adózónak minősült, az adóbírság felső határa az általános szabályok szerint kiszabható adóbírság felső határának 50%-a, azaz az adóhiány 25%-a az általános 50%-os mérték helyett.
- A megbízható adózó előtt nyitva áll az a lehetőség, hogy amennyiben az elbírálás időpontjában nettó adótarozása nem haladja meg a 1,5 millió forintot, arra évente egy alkalommal 12 havi pótlékmentes fizetési könnyítést, illetve a részletfizetés mellett vagy helyett fizetési halasztást is kérjen. A részletek befizetésének elmaradása esetén a kedvezmény érvényét veszti, a tartozás egy összegben esedékessé válik, s ehhez kapcsolódóan az eredeti esedékességtől számítva késedelmi pótlékot is kell fizetni. A kérelem elektronikus úton nyújtható be, az eljárás illetékmentes. A kérelemben foglaltakról az állami adó- és vámhatóság a beérkezésétől számított 15 napon belül határozattal dönt, a határozatot elektronikus úton kézbesíti. Amennyiben a megbízható adózó az automatikus fizetési könnyítés feltételeinek nem felel meg, kérelmét az állami adó- és vámhatóság az általános szabályok szerint bírálja el.
- A megbízható adózó által visszaigényelt általános forgalmi adót – a nyilvánosan működő részvénytársaságok esetét kivéve – a NAV harminc napon belül utalja ki. A megbízható nyilvánosan működő részvénytársaság által visszaigényelt általános forgalmi adó kiutalásának határideje húsz nap.

12.10. A kockázatos minősítés hátrányai

A kockázatos minősítés jogkövetkezményeinek célja, hogy a NAV fokozott figyelemmel kísérhesse az e körbe tartozó ügyfeleket, illetve hogy a hibák, mulasztások kiküszöbölésére felhívja az ügyfelek figyelmét.

12.10.1. Hosszabb kiutalási határidő

Az általános forgalmi adó kiutalásának határideje kockázatos adózó esetén 75 nap, és nem alkalmazhatók az áfa kiutalására a törvényben meghatározott egyes kedvezőbb határidők.

12.10.2. Hosszabb ellenőrzési határidő

Az általános ellenőrzési határidők hatvan nappal meghosszabbodnak abban az esetben, ha az adózó az ellenőrzés alá vont időszakban vagy annak egy részében, illetve az ellenőrzés időtartama alatt vagy annak egy részében kockázatos adózónak minősül.

12.10.3. Emelt összegű késedelmi pótlék

Ha az adózó valamely késedelmi pótlék megállapításának időpontjában kockázatosnak minősül, az állami adó- és vámhatóság által az adóellenőrzés során feltárt adókülönbözet után felszámított késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat *ötszörösének* 365-öd része.

12.10.4. A késedelmi pótlék megállapításának rögzített kezdő időpontja

Ha az adózó valamely késedelmi pótlék megállapításának időpontjában kockázatosnak minősül, a terhére adóhiányt megállapító határozatban a NAV nem jelölhet meg későbbi időpontot a pótlékfizetés kezdőnapjaként, mint az adó esedékességének, illetve a költségvetési támogatás igénybevételenek a napja, azaz nincs lehetőség a késedelmi pótlék összegének méltányossági alapú mérséklésére.

12.10.5. Adóbírsággal és mulasztási bírsággal kapcsolatos jogkövetkezmények

Ha az adózó a jogszabálysértés elkövetésének időpontjában vagy a jogszabálysértés feltárásának, illetve az adóhiány megállapításának (jegyzőkönyvezésének) időpontjában kockázatos adózónak minősült, *az adóbírság és a mulasztási bírság kiszabása nem mellőzhető.*

A kiszabható adóbírság és mulasztási bírság *legkisebb mértéke* az általános szabályok szerint kiszabható bírság felső határának a 30%-a, azaz:

- Mulasztási bírság esetén a nem természetes személy adózóra vonatkozó alsó határ 150 ezer Ft (ennyit mindenképpen ki kell szabni) azon kötelezettségszegések esetén, amelyeknél a nem természetes személy adózó 0–500 000 Ft összegig terjedő mulasztási bírsággal lenne sújtható. A jogalkotó által százalékos mértékben meghatározott szankció esetén, így például az EKÁER-bejelentési kötelezettség teljesítésével kapcsolatos mulasztásoknál a mulasztással érintett áruérték 40%-ának 30%-a, tehát az áruérték 12%-a lenne a minimális mulasztási bírság összege (ennyit mindenképpen ki kell szabni).
- Adóbírság esetén az általános 50%-os mértéket alapul véve az adóhiány 15%-a a minimális adóbírság (ennyit mindenképpen ki kell szabni, még akkor is, ha a konkrét jogsértést tekintve az általános szabályok alkalmazásával egyébként lehetőség lenne az adóbírság akár 0%-ra történő mérséklésére).

Ha az adózó a jogszabálysértés elkövetésének időpontjában vagy a mulasztás feltárásának (jegyzőkönyvezésének) időpontjában kockázatos adózónak minősült, a kiszabható mulasztási bírság *felső határa* az általános szabályok szerint kiszabható mulasztási bírság felső határának 150%-a, azaz:

- Azon kötelezettségszegések esetén, ahol a nem természetes személy adózó 0–500 000 Ft összegig terjedő mulasztási bírsággal lenne sújtható, a bírság felső határa a kockázatos adózó esetében 750 ezer Ft-ig terjedhet. A jogalkotó által százalékos mértékben meghatározott szankció esetén, így például az előzőekben már említett EKÁER-bejelentési kötelezettséghez kapcsolódó rendelkezések megsértése esetén a mulasztási bírság felső határa a valótlán vagy hiányos adattartalmú bejelentéssel érintett, illetve a bejelenteni elmulasztott, vagy bejelentett, de ténylegesen nem fuvarozott áru értékének 40%-a helyett 60%-a lehet.

12.11. Az eltérő minősítések „ütközése” a bírság kiszabásakor

Ha a minősítés során egyidejűleg kellene alkalmazni megbízható és kockázatos minősítésre vonatkozó szabályt is, a bírságot e rendelkezések

figyelman kívül hagyásával kell kiszabni. Ebben az esetben tehát az ügyfelekre az általános bírságszabályokat kell alkalmazni.

Ilyen eset lehet az, amikor az adózó a jogszabálysértés időpontjában megbízható adózónak minősült – és ennek alapján a mulasztási bírság felső határa az általános szabályok szerint kiszabható bírság 50%-a lenne –, azonban a jogszabálysértés feltárásának időpontjában ugyanezen adózó már kockázatos minősítés alatt áll, és így a terhére kiszabható mulasztási bírság minimuma az általános bírságmérték 30%-a, felső határa pedig az általános bírságmérték 150%-a lenne. Ilyen esetekben tehát az általános bírságszabályok alkalmazandók.

12.12. A megbízható adózók listájának közzététele

Az állami adó- és vámhatóság a 2018. január 1-jétől hatályos Art. előírásai alapján honlapján közzéteszi a minősítési eljárásban megbízható adózónak minősített adózók nevét és adószámát. Első alkalommal 2018. februárjában váltak elérhetővé ezek az adatok a NAV honlapján.

[Az adózói minősítéssel kapcsolatos jogszabályok: az Art. 150–162. és 261. §-a, valamint az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény 12. § (2) bekezdése.]

Ellenőrző kérdések

1. Ismertesse a minősítés alanyait! (Mely adózói csoportokat minősíti az adóhatóság?)
2. Melyek a megbízható adózói minősítés feltételei?
3. Melyek a kockázatos adózói minősítés feltételei?
4. Sorolja fel a megbízható minősítés előnyeit!
5. Sorolja fel a kockázatos minősítés hátrányait!